

Només un de cada quatre artistes catalans supera els 18.000 euros anuals d'ingressos

El 63% dels professionals del sector a Catalunya es troben per sota del llindar de la pobresa

El 49% dels actors i ballarins han de recórrer a un segon treball al marge de l'artístic per a subsistir

L'escletxa salarial entre homes i dones és abismal entre els artistes catalans: elles ingressen 9.900 euros l'any i ells, 15.100

L'atur estricta –contemplant també altres ingressos– entre els artistes a Catalunya es queda en el 13%

Viure de l'art continua essent missió no impossible, però sí molt complicada a Catalunya. Només el 25% dels actors, actrius i altres artistes audiovisuals establerts en les quatre províncies catalanes supera el llistó dels 18.000 euros d'ingressos anuals, poc més que el salari mínim interprofessional, que equival a gairebé 16.000 euros. Encara més, el 49% dels socis i sòcies de l'AISGE enquestats a Catalunya percepen menys de 6.000 euros a l'any per la seva tasca artística. Amb tot, aquesta radiografia catalana resulta una mica més encoratjadora que la del conjunt de l'Estat: els artistes que en el conjunt d'Espanya depassen aquests 18.000 euros d'ingressos entre gener i desembre són només el 16%, nou punts percentuals per sota de la mitjana a Catalunya.

Aquestes dades provenen de l'Informe sociolaboral d'actors/actrius i ballarins/es a Espanya, un exhaustiu anàlisi que la Fundació AISGE ha estat

elaborant al llarg de tot l'any 2023 a partir de 3.410 enquestes realitzades als seus socis i sòcies en l'àmbit nacional (unes 700 a Catalunya). Les dimensions d'aquest treball de camp, que abasta a gairebé el 40% dels artistes audiovisuals del país, confirmen la fiabilitat d'un estudi que demostra que el 63% dels professionals catalans es troben per sota del llindar de pobresa (72% en el conjunt de l'Estat espanyol).

Les dificultats per a arribar a final de mes només amb l'activitat artística aboquen a una immensa majoria d'enquestats a contemplar un pla B, una segona font d'ingressos al marge de la interpretació. La situació millora una mica, lògicament, si tenim en compte aquests ingressos addicionals: els enquestats a Catalunya que superen els 18.000 euros l'any passen a representar el 40%, mentre que per sota dels 6.000 euros l'any es queden el 23% dels nostres artistes. Així i tot, continua en situació de pobresa –que s'entén a efectes estadístics com menys del 60% del salari mínim interprofessional– el 36% dels artistes catalans (el 44% en el total espanyol).

Els artistes catalans que recorren a aquest pla B o segona font d'ingressos són el 49% del total, una xifra molt similar a la del còmput general a Espanya (52%). En tres de cada quatre casos, els segons treballs en els quals s'embarquen els actors i actrius o ballarins i ballarines catalans no tenen res a veure amb el sector de l'art o de la cultura.

La taxa actual d'atur artístic (professionals sense treball en el seu ofici) a Catalunya ronda ara mateix, segons aquest Informe sociolaboral de la Fundació AISGE, el 32% (enfrent del 35% de la mitjana estatal). El panorama ha empitjorat respecte als moments previs a la pandèmia, quan aquesta xifra s'havia mantingut estable entorn del 18%. La mitjana de dies treballats a l'any en l'entorn artístic català va ser de 88, si bé existeixen diferències substancials en funció de l'àrea d'activitat: els professionals catalans de dansa van comptabilitzar 145 jornades treballades, per 130 en el doblatge, 102 en el teatre, 40 en l'audiovisual i només 34 en el cas de la publicitat. Només un de cada tres enquestats a Catalunya (36%) va superar els quatre mesos de dedicació al llarg de l'últim any.

L'atur estricta entre els artistes catalans (és a dir, contemplant també segones ocupacions) es queda en el 13% del total, un percentatge molt semblant al del conjunt dels artistes espanyols (14%) i una mica superior al de l'atur general a Espanya (11,8%). Un 42% d'aquests professionals catalans realment parats no percepc cap prestació o ajut. D'aquí la importància de la tasca assistencial que ha desenvolupat la Fundació AISGE des de la seva creació (2002), i que en el 2023 va rondar en l'àmbit estatal els 3,8 milions d'euros. El 13% dels socis i sòcies catalans de l'AISGE s'han beneficiat al llarg dels tres últims anys d'algun dels programes assistencials de la Fundació AISGE.

Els ingressos de les dones artistes, molt inferiors

L'esquerda de gènere –diferència d'ingressos entre homes i dones– continua essent un problema molt accentuat entre els artistes de tota Espanya, però Catalunya no és cap excepció. Les dones catalanes enquestades per la Fundació AISGE per a aquest Informe sociolaboral, perceben pel seu treball com a artista una mitjana anual de 9.908 euros, mentre que aquesta xifra ascendeix en el cas dels homes fins als 15.149 euros. Es tracta d'un desequilibri superior al 50%, més agut encara que el detectat en l'àmbit estatal: els ingressos artístics mitjans a Espanya són de 8.320 euros per a elles davant d'11.677 euros per a ells.

El problema no prové només dels sous negociats, sinó del volum de treball. Les artistes catalanes treballen en el sector una mitjana de 76 jornades l'any, mentre que els seus companys masculins eleven aquesta xifra fins a les 95 jornades. El desequilibri és tan pronunciat que amb prou feines s'esmorteeix quan sumem els ingressos de les segones ocupacions. Els ingressos totals anuals (activitats artístiques més complementàries) de les artistes catalanes són de 15.160 euros, davant dels 22.950 euros dels homes.

El treball estadístic desenvolupat per la Fundació AISGE permet determinar que Catalunya compta amb un 52% d'artistes homes i un 49% de dones. Aquesta majoria masculina és molt més accentuada en els casos de la publicitat (64%) i de l'audiovisual (60%), mentre que tant el teatre com el doblatge i la dansa són sectors que conserven un lleuger predomini femení. L'edat mitjana dels enquestats, tant entre ells com entre elles, ronda els quaranta-cinc anys. La franja més nombrosa –el 34% del total– és la d'edats compreses entre els 45 i els 54 anys.

El pes específic de Catalunya dins de l'activitat artística estatal queda encara sensiblement per sota de la Comunitat de Madrid. Per exemple, els artistes de teatre enquestats en tot el país residien a Madrid en el 53% dels casos i a Catalunya, en el 16%. Aquesta escletxa s'escurça significativament en el cas del doblatge: Catalunya aglutina al 29% dels artistes del sector, mentre que a Madrid treballa el 37%.